

EDUCATIEVE MASTER IN DE GEDRAGSWETENSCHAPPEN

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

3 DECEMBER 2018

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	11
2.4	Eindoordeel.....	13
3	Beoordelingsproces	14
4	Overzicht oordelen	15
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding	16
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)	17
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	19
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	20

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

Voorliggend advies betreft de aanvraag van de Vrije Universiteit Brussel voor een toets nieuwe opleiding van de educatieve masteropleiding in de gedragswetenschappen. Deze tweejarige academische opleiding van 120 studiepunten stelt studenten in staat zowel de basiscompetenties van een leraar op masterniveau te verwerven als zich in het domein van de psychologie of de agogische wetenschappen te bekwamen. De opleiding wordt ook aangeboden in een verkort traject van 60 studiepunten aan studenten met een relevant masterdiploma.

De commissie constateert dat co-creatie een belangrijke rol speelt in zowel de ontwikkeling van de nieuwe opleiding als in de visie van de universiteit op leraarschap. De opleiding profileert zich als een collaboratief lerend en onderzoekend team dat in partnerschap met scholen samenwerkt rond een gedeelde missie. Die visie is uitgewerkt in opleidings specifieke leerresultaten die passend zijn voor een opleiding op niveau 7 en aansluiten bij de actuele eisen van het vakgebied en beroepenveld. Bij de formulering van de leerresultaten heeft de opleiding rekening gehouden met zowel recente ontwikkelingen als externe opinies. De commissie vindt het een sterke keuze van de opleiding en de universiteit om bijzondere aandacht te besteden aan de grootstedelijke context, aan interculturele competenties en aan het gebruik van taal.

Het programma voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. De opleiding besteedt bijzondere aandacht aan de onderzoekende houding van de leraar en aan de internationale dimensie. De commissie vindt het tevens een sterk punt dat studenten in het curriculum ook de mogelijkheid hebben om een carrière buiten het onderwijs te verkennen. De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving blijkt ook uit het voorziene personeel en de voorzieningen op het vlak van infrastructuur en studentenbegeleiding. De commissie houdt eraan om de gesprekspartners te complimenteren voor het enthousiasme waarmee ze hun opleiding voor het voetlicht brachten. Uit deze houding spreekt volgens de commissie een echte passie voor het leraarschap.

Volgens de commissie is er een goede en systematische samenwerking tussen de universiteit enerzijds en het werkveld anderzijds. Het beroepenveld was actief betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe opleiding en zal ook in de toekomst structureel bevroegd worden over de kwaliteit en de mogelijke verbeteringen van het curriculum. De organisatie van de stage en de stagebegeleiding staat volgens de commissie op punt.

Voor de toetsing kan de opleiding gebruik maken van bestaand beleid en instrumenten op universitair en facultair niveau. Voorts beschikt de opleiding over een eigen toetsbeleidsplan. Volgens de commissie zijn de toetsvormen adequaat en wordt de kwaliteit van individuele toetsen geborgd door de toetsvaardigheden van het onderwijzend personeel en door de toepassing van het vier-ogen principe.

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding Educatieve Master in de Gedragswetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel voldoende. De visitatiecommissie die de Educatieve Master in de Gedragswetenschappen heeft beoordeeld, brengt derhalve een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier, de verhelderende bijlagen bij het dossier en het toelichtend gesprek.

Den Haag, 3 december 2018

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding Educatieve Master in de Gedragwetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel,

Johan Veeckman
(voorzitter)

Mark Delmartino
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De Educatieve master in de gedragswetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) is een programma van 120 studiepunten dat beoogt leraren op masterniveau op te leiden. Het is ontworpen op basis van de bestaande domeinspecifieke programma's en het curriculum van de specifieke lerarenopleiding van de VUB dat in 2016 diepgaand is vernieuwd. De nieuwe opleiding is ontwikkeld onder leiding van het Dagelijks Bestuur van het Interfacultair Departement Lerarenopleiding (IDLO) en in een co-creatief proces met het opleidingsteam, de betrokken faculteiten en Centra voor Volwassenonderwijs (CVO) vormgegeven. Het IDLO is verantwoordelijk voor alle educatieve masteropleidingen van de VUB; inspraak van de domeinopleidingen is formeel vastgelegd in een bestuurlijke organisatiestructuur.

De commissie constateert dat samenwerking, co-creatie, een belangrijke rol speelt in zowel de ontwikkeling van de nieuwe opleiding als in de visie van de universiteit op leraarschap. De opleiding profileert zich als een collaboratief lerend en onderzoekend team dat in partnerschap met scholen samenwerkt aan een gedeelde missie: "de lerarenopleiding van de VUB leidt leraren op die in een team leren werken en die sterk staan om in een omgeving vol diversiteit voor iedere leerling maximale ontwikkelingskansen te creëren. Vanuit een onderzoekende houding ontdekken ze, met beide voeten in de praktijk, hoe ze hun vakexpertise optimaal in het onderwijs kunnen inzetten."

De domeinspecifieke leerresultaten (DLR) voor de component leraarschap zijn in de Vlaamse Interuniversitaire Raad opgemaakt door de werkgroep Lerarenopleiding, afgetoetst bij de betrokken universiteiten, en positief geadviseerd door de Stuurgroep Learning Outcomes van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad. De DLR zijn bovendien afgestemd met het werkveld en afgetoetst aan de Dublin Descriptoren. De commissie constateert dat deze aanpak ertoe geleid heeft dat de DLR van de opleiding beantwoorden aan de verwachtingen en vereisten van het masterniveau, zoals vastgesteld als niveau 7 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur.

De DLR worden verfijnd in opleidings specifieke leerresultaten (OLR). Die OLR zijn in eerste instantie ontwikkeld door het designteam van IDLO; nadien heeft het clusteroverleg gedragswetenschappen een domeinspecifieke en vakdidactische aanvulling gemaakt. Bij de opmaak van de OLR heeft de VUB rekening gehouden met wat de overheid verwacht van een leraar. De commissie stelt vast dat alle basiscompetenties die de Vlaamse regering heeft vastgelegd voor leraren ook verwerkt zijn in de OLR van de educatieve masteropleiding; bovendien doet de formulering van de OLR recht aan de visie van de VUB op de leraar die zij willen afleveren. Volgens die visie wordt het professioneel handelen van de (toekomstige) leraar niet enkel bepaald door kennis en vaardigheden, maar ook door de persoon van de leraar met eigen opvattingen over de taak en de rollen van de leraar, eigen waarden, beroepsmotivatie, emoties en interpersoonlijk gedrag. In de OLR wordt daarom expliciet aandacht besteed aan het ontwikkelen van een onderwijsvisie en subjectieve onderwijstheorie, professionele identiteit en oordeelsvermogen; elementen als reflectief en onderzoekend leraarschap en collaboratief leren van en met collega's en medestudenten komen nadrukkelijk aan bod in de OLR.

Verder constateert de commissie dat de VUB heel wat inspiratiebronnen heeft gebruikt bij de formulering en inkleuring van de OLR, gaande van onderwijscontext en internationale onderzoeksliteratuur over het opleiden van lerenden tot consultatie van internationale vakgenoten en overleg met het werkveld binnen de partnerschappen. Bovendien situeert de VUB haar educatieve masteropleidingen expliciet in de Brusselse grootstedelijke context met een rijk cultuuraanbod en een grote sociaal-culturele, sociaal-economische en taaldiversiteit. Enkele inhoudelijke accenten in de OLR weerspiegelen die grootstedelijke context, die toekomstige leraren zowel leeransen als uitdagingen biedt, zoals omgaan met kansarmoede, maatschappelijke kwetsbaarheid en etnische en sociale polarisatie.

Uit het gesprek onthoudt de commissie voorts dat een ontwerpversie van de OLR is bestudeerd door en afgetoetst bij internationale vakgenoten. Een onderzoek in samenwerking met de Griffith University (Australië) heeft ertoe geleid dat het kritisch-reflectief vermogen van studenten een belangrijke plaats inneemt binnen de OLR en ook de nodige aandacht zal krijgen doorheen het curriculum. Collega's van de Universiteit van Amsterdam en de Universiteit Twente hebben gekeken naar de formulering van de OLR op masterniveau. Ten slotte zijn de OLR ter benchmarking voorgesteld aan een groep van Noorse decanen. Die internationale contacten hebben tot voortschrijdend inzicht geleid, met name voor wat betreft de formulering van sommige leerresultaten die momenteel erg compact zijn en moeten hertaald worden om de studenten de nodige duidelijkheid te verschaffen.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat het beoogde eindniveau van de educatieve masteropleiding zorgvuldig tot stand is gekomen en dat de leerresultaten adequaat zijn geformuleerd. Die appreciatie betreft zowel de domeinspecifieke als de opleidingsspecifieke leerresultaten. Bovendien zijn de DLR voor de component leraarschap adequaat vertaald in 21 relevante en helder geformuleerde OLR.

Volgens de commissie sluiten de OLR goed aan bij de actuele eisen van het vakgebied en het beroepenveld, en vormen ze derhalve een goede basis voor de educatieve masteropleiding. In het informatiedossier wordt duidelijk een verband gelegd tussen de OLR en de DLR en op welke wijze de OLR in het curriculum aan bod komen. Volgens de commissie heeft de VUB heel wat inspanningen geleverd om de educatieve masteropleiding in te bedden en vorm te geven binnen de kaders opgelegd door de overheid.

De commissie apprecieert ten eerste dat de VUB bij de formulering van de OLR minutieus tewerk is gegaan waarbij rekening is gehouden met zowel recente ontwikkelingen als externe opinies. De beoogde leerresultaten zijn volgens de commissie over de hele breedte sterk geformuleerd, goed onderbouwd en geven duidelijk weer waar de (lerarenopleiding bij de) VUB voor staat. De keuze om in de leerresultaten in te zoomen op zaken als grootstedelijke context, interculturele competenties en taal is volgens de commissie relevant en zeer positief.

De commissie vindt het ook bijzonder lovenswaardig dat de opleiding beroep heeft gedaan op collega's uit het buitenland om de OLR te finaliseren. Op die manier krijgt de opleiding een internationale dimensie. Bovendien hebben de suggesties van de buitenlandse peers ertoe geleid dat in de definitieve versie van de leerresultaten het beoogde eindniveau sterk naar voren komt.

De commissie stelt met tevredenheid vast dat onderzoek een belangrijke plaats inneemt in het profiel en het curriculum van de opleiding: (toekomstige) leraren zijn professionals die vanuit hun domeinexpertise op een onderzoekende manier *evidence-based* werken en over voldoende multidisciplinaire referentiekaders beschikken om nieuwe situaties in te schatten.

Volgens de commissie is er een goede en systematische samenwerking tussen de universiteit enerzijds en het werkveld anderzijds. Dit kan enkel bevorderend zijn voor de student-leraren én de personeelsleden van de universiteit en de scholen.

Het beroepenveld is op een goede manier betrokken geweest bij het tot stand komen van de OLR en zal ook in de toekomst structureel bevraagd worden over de kwaliteit en de mogelijke verbeteringen van het curriculum.

Ten slotte vindt de commissie dat de opleiding ook gepaste aandacht schenkt aan het professionele leven buiten de school. Studenten krijgen tijdens de opleiding een duidelijk signaal dat zij met de opleiding en het diploma ook buiten het onderwijs nog aan de slag kunnen.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De Educatieve master in de gedragswetenschappen wordt aangeboden als een tweejarig voltijds programma van 120 studiepunten. Het curriculum bestaat uit een domeincomponent en een component leraarschap. Het reguliere traject heeft twee afstudeerrichtingen (Psychologie en Agogische Wetenschappen) en richt zich tot studenten met een bachelordiploma in het studiegebied Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. De studiepunten van de component leraarschap zijn verdeeld over het bachelorprogramma (15 ECTS) en het masterprogramma (45 ECTS). Conform de mogelijkheden in de regelgeving van de Vlaamse overheid bouwt de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen in elke bacheloropleiding een component leraarschap in van 15 studiepunten. Studenten met interesse in de educatieve master volgen deze component tijdens hun bacheloropleiding en krijgen hierdoor rechtstreeks toegang tot de educatieve masteropleiding; zij volgen tijdens de tweejarige opleiding een domeincomponent van 75 studiepunten.

De opleiding biedt ook een verkorte variant aan voor studenten die al een domeinspecifieke master in de gedragswetenschappen hebben: zij volgen enkel de component leraarschap van 60 studiepunten. Het leraar-in-opleiding (LIO) traject is een verkort traject voor studenten met een arbeidscontract in het onderwijs. De opleiding kiest ervoor om voor deze doelgroep de combinatie leren en werken maximaal te ondersteunen. Daartoe richt ze een apart en flexibel traject in. De flexibiliteit wordt gegarandeerd door een doorgedreven aanbod aan *blended learning* dat de studenten de mogelijkheid biedt om de volgorde en doorlooptijd zelf te bepalen, om plaats- en tijdonafhankelijk te leren en om onder begeleiding praktijk en theorie met elkaar te verbinden.

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. De opleiding heeft de vereiste omvang, bestaat uit een vakinhoudelijk deel en een component leraarschap, en wordt ook aangeboden in een verkorte variant en een LIO-variant. Studenten kunnen elk traject, in samenspraak met de studietrajectbegeleider, spreiden over een langere periode. Door het aanbieden van verschillende trajecten biedt de opleiding maximale toegankelijkheid en maatwerk voor een diverse studenteninstroom.

De missie en visie van de opleiding vormen het uitgangspunt voor de opbouw van het programma. Het is voor elk traject opgebouwd volgens een raamwerk van zes leerlijnen met studiepunten die de logische en continue opbouw doorheen de opleiding garanderen: beroepspraktijk (24 studiepunten), reflecterend en onderzoekend handelen (6), pedagogiek en didactiek (10 of 11), visie (6 of 7), vakdidactiek (12 of 13) en vakinhoud (75).

Het informatiedossier omvat een schematisch overzicht op hoofdlijnen van de educatieve masteropleiding alsook een gedetailleerd overzicht van het programma met een modeltraject voor generatiestudenten die de integrale opleiding volgen en een verkort traject voor zij-instromers. Op basis van de uitgebreide beschrijving van de twee componenten en de respectievelijke programmaonderdelen en werkvormen kan de commissie zich een goed beeld vormen van de inhoud van het programma.

De opleiding gebruikt een opleidingsconcept dat de praktijk tracht te verbinden met wetenschappelijke inzichten en referentiekaders. Ook de ontwikkeling van de toekomstige leraar krijgt een centrale plaats, in het bijzonder hoe hij/zij in specifieke situaties afwegingen maakt als teamlid en als professional met opvattingen, waarden, motivatie, emoties en interpersoonlijk gedrag. In iedere fase van de opleiding (component leraarschap) zijn daarom praktijk, theoretische input en verbindende activiteiten aanwezig. Op basis van het overzicht in het informatiedossier heeft de commissie zich een beeld kunnen vormen van de gebruikte werkvormen. Uit het gesprek onthoudt de commissie dat *blended learning* op de agenda van de lerarenopleiding staat: de opleiding beschikt over enkele experts ter zake – zowel uit de VUB als uit de CVO's - die momenteel designteams aansturen waarbinnen bestaande modules opnieuw worden ontwikkeld naar een *blended* onderwijsomgeving.

Uit heel wat voorbeelden in het toelichtend gesprek komt naar voren dat de lerarenopleiding veel belang hecht aan taal: de rol van taal in het leerproces van leerlingen is erg belangrijk; bovendien heeft de (toekomstige) leraar een voorbeeldfunctie wanneer het op taalgebruik aankomt. De versterking van de taalcompetenties en het stemgebruik worden geïntegreerd behandeld in het curriculum en systematisch meegenomen in de feedback. Studenten van de educatieve masteropleiding worden in een workshop ook vertrouwd gemaakt met de didactiek van *Content in Learning and Languages* (CLIL).

De commissie constateert verder dat internationalisering niet alleen van belang is op het vlak van visie en leerresultaten maar ook een bijdrage levert aan de realisatie van de leerresultaten. De opleiding wil dan ook uitgaande en inkomende studentenmobiliteit promoten. Alle studenten krijgen de mogelijkheid om een deel van hun studie in het buitenland te volbrengen. In het kader van *reciprocity* wordt het opleidingsonderdeel professioneel leiderschap opengesteld voor inkomende buitenlandse studenten. De opleiding zet ook in op initiatieven in het thuiscurriculum die internationale competenties stimuleren bij alle studenten. Verder kunnen studenten kiezen voor een werkplekleertaak met een interculturele of internationale dimensie.

De commissie stelt vast dat de opleiding talrijke en goede contacten onderhoudt met het werkveld en in het bijzonder met de stagescholen. Partnerscholen waren betrokken bij de vormgeving van het nieuwe curriculum en zullen ook in de toekomst een rol spelen bij de evaluatie van de opleidingsonderdelen en het programma. De stagecoördinator van de opleiding heeft minstens twee maal per jaar een persoonlijk contact met elke school om na te gaan welke werkplektaken mogelijk zijn. LIO-studenten kunnen ook in de eigen school werken aan de praktijkdoelen. De stagebegeleiding staat volgens de commissie op punt.

De onderzoekende houding van de student-leraar neemt een belangrijke plaats in binnen het curriculum. De klemtoon ligt daarbij op het *evidence based* ondersteunen van de klas- of schoolpraktijken aan de hand van een onderzoekscyclus. De masterproef is dan ook steeds onderwijsrelevant en bevat een praktijkcomponent. De proef bewijst dat de student zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan opzetten, uitvoeren en rapporteren. Voor hun masterproef kunnen studenten kiezen uit verschillende formats die inhoudelijk een continuüm vormen van voornamelijk vakinhoudelijk tot voornamelijk praktijkgericht.

De commissie stelt vast dat de opleiding ook aandacht besteedt aan de inzetbaarheid van de afgestudeerden in de praktijk of een vervolgopleiding. De opleiding engageert zich voor initiatieven die studenten voorbereiden op de instap in het lerarenberoep.

Daarnaast kan een student met het educatieve masterdiploma eveneens aan de slag in een ruimere schoolcontext en in educatieve diensten van de politieke, culturele en sociale sector. Studenten maken tijdens de opleiding kennis met die brede waaier aan carrièremogelijkheden, met name binnen het opleidingsonderdeel professioneel leraarschap.

Voor de onderwijs- en coördinatietaken doet de opleiding beroep op zelfstandig academisch personeel, onderwijsbegeleiders en administratieve medewerkers. Het zelfstandig academisch personeel heeft een pedagogisch of vakdidactisch profiel, garandeert het academische karakter van de opleiding en draagt de eindverantwoordelijkheid over het onderwijs. De integratie tussen theorie en praktijk wordt gerealiseerd door onderwijsbegeleiders vakdidactiek- en onderwijsleerbegeleiders: de onderwijsbegeleiders begeleiden de vakstage, de vakdidactische werkcolleges en het vakspecifieke openleercentrum; de onderwijsleerbegeleiders zijn coach en leerbegeleider van de student gedurende het volledige traject. Tijdens het overleg hebben de gesprekspartners een helder en concreet beeld geschetst van hun respectievelijke taken binnen de nieuwe opleiding. Het team verwees daarbij expliciet naar de sterktes van hun collega's uit de CVO's, die flexibele trajecten aanbieden en bijzondere expertise hebben op het vlak van onderwijsvormgeving (*blended learning*) en begeleiding van een diverse doelgroep.

De omvang van het personeelsbestand is opgenomen in het investeringsplan; het houdt rekening met de studentenpopulatie na de inkanteling van de CVO-opleidingen en met de bijkomende opdrachten die verbonden zijn aan de opstart van de educatieve master. De universiteit voorziet bovendien een extra personeelsinjectie voor het inrichten en begeleiden van het vakdidactische onderwijs en de masterproeven. Tijdens het gesprek werd bevestigd dat de universiteit zich engageert om de uitdovende programma's en de nieuwe opleiding in te richten. Bovendien zullen de door de CVO's overgedragen personeelsleden worden ingezet in de verkorte trajecten.

De opleiding wordt aangeboden op vier locaties – Etterbeek, Anderlecht, Diest en Leuven - die elk beschikken over een adequate didactische uitrusting. Op de campussen van Etterbeek en Diest wordt ook gebruik gemaakt van een leerlab, co-creatieruimtes die volgens een student-gecentreerd model van onderwijs samenwerking faciliteren. De commissie onthoudt uit het gesprek dat bepaalde opleidingsactiviteiten plaats vinden buiten de reguliere locatie: de gesprekspartners gaven aan dat er bijvoorbeeld '*urban classes*' worden georganiseerd in scholen, centra voor onderwijsbegeleiding of musea.

De studie- en trajectbegeleiding van studenten omvat twee belangrijke luiken: de dienst Studiebegeleiding biedt een breed scala aan activiteiten aan om het studiesucces en het studentenwelzijn te verhogen. Daarnaast voorziet de opleiding intensieve en persoonlijke onderwijsbegeleiding van de studenten met structureel ingebouwde feedbackmomenten. De commissie constateert dat die begeleiding op maat van de student wordt georganiseerd waarbij specifieke aandacht uitgaat naar zij-instromers, LIO- en werkstudenten.

De commissie heeft ten slotte kennis genomen van de financiële simulatie die is opgesteld als investeringsplan voor de opleiding. De VUB beschikt volgens die informatie over voldoende financiële draagkracht en is bereid om vanuit haar maatschappelijk engagement via voorafname in de bijkomende financiering te voorzien.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de onderwijsleeromgeving van de Educatieve master in de gedragswetenschappen aan de maat is. Het programma voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er bovendien een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten.

De opleiding bestaat in verschillende varianten, met een apart traject voor LIO- studenten. De commissie apprecieert die verscheidenheid en flexibiliteit in het aanbod zodat de opleiding ook studeerbaar is voor zij-instromers.

De opleiding heeft volgens de commissie een gedifferentieerd aanbod aan onderwijs- en leervormen, waarbij de werkvormen en de hiermee samenhangende leeromgeving zijn ingericht met aandacht voor het leraarschap en de onderzoekende houding van de student-leraar. De commissie vindt dat de component leraarschap mooi is opgebouwd en dat de toenemende complexiteit van de beroepspraktijk goed wordt weerspiegeld in de leerlijnen.

Volgens de commissie onderscheidt deze educatieve masteropleiding zich door binnen het curriculum specifiek aandacht te besteden aan taal, aan de bredere werking van de school, aan de onderzoekende houding van de leraar, en aan het belang van internationalisering en interculturele competenties. De commissie vindt het een sterk punt van de opleiding dat ze studenten binnen het curriculum vertrouwd maakt met de carrièremogelijkheden mocht het leraarschap hen alsnog niet bevallen.

De kwaliteit en de kwantiteit van het voorziene personeel is volgens de commissie op orde. De universiteit stelt zich garant voor de inzet van passende personele middelen. De docenten zijn voldoende gekwalificeerd om het curriculum vorm te geven. Het viel de commissie bovendien op dat de gesprekspartners op een zeer enthousiaste manier 'hun' opleiding voor het voetlicht brachten en hierbij een echte passie voor het leraarschap toonden.

De voorzieningen zowel op het vlak van infrastructuur als voor de begeleiding en ondersteuning van de studenten zijn gepast. De commissie is van oordeel dat de VUB deze kwaliteit ook kan garanderen op elk van de vestigingsplaatsen, waar het verkorte traject wordt aangeboden. Ze geeft de opleiding wel de raad om de kwaliteit van de opleidingen op de verschillende campussen te blijven opvolgen. De commissie waardeert dat de opleiding voor bepaalde onderdelen haar reguliere locatie verlaat en de stad opzoekt.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

De visie op evalueren en het evaluatiebeleid van de educatieve masteropleiding zijn congruent met de instellingsbrede visie en beleid ter zake. Evalueren wordt beschouwd als een integraal onderdeel van de onderwijspraktijk waarbij de verschillende functies van evaluatie zoals het leerproces stimuleren, het onderwijsaanbod bijsturen, nagaan of de leerdoelen zijn bereikt, enz. aan bod komen.

De opleiding probeert de evaluatie zoveel mogelijk geïntegreerd te organiseren: dit betekent dat simulaties, opdrachten of producten vanuit verschillende leerlijnen en door verschillende opleiders samen worden beoordeeld om na te gaan of de respectievelijke leerdoelen zijn bereikt. De commissie begrijpt dat die bewuste keuze voor geïntegreerde toetsing vraagt om sterk evaluatiebeleid en frequent overleg. In de Interfacultaire Opleidingsraad worden formele afspraken gemaakt over de optimalisatie van de evaluatievormen en over de aanvullingen en aanpassingen in het centraal en opleidingsspecifiek examenreglement. De titularissen van de opleidingsonderdelen zijn verantwoordelijk voor het concreet opvolgen van (de richtlijnen van de interfacultaire opleidingsraad omtrent) de congruentie van de evaluatievormen.

Uit het gesprek onthoudt de commissie voorts dat het onderwijzend personeel sterk onderlegd is in toetsvaardigheden zodat zij ook daadwerkelijk een brede waaier aan toetsvormen kunnen ontwikkelen. De voorbeelden die de gesprekspartners aanhaalden, tonen aan dat ook op het vlak van toetsing samenwerking eerder regel dan uitzondering is. Zo wordt één module vaak door meerdere docenten samen ontwikkeld en worden ook de toetsinstrumenten in overleg opgesteld. Daarnaast zorgt elke docent ervoor dat schriftelijke examens zo helder mogelijk zijn en betreft hierbij systematisch een collega om de helderheid van de vraagstelling te verifiëren.

De commissie stelt vast dat er een goede congruentie is tussen de beoogde leerresultaten en de werk- en evaluatievormen. In de opleidingsmatrix zijn de verbanden tussen de leerresultaten en de evaluatievormen voor alle opleidingsonderdelen van de component leraarschap weergegeven. Het uitgewerkte voorbeeld in het informatiedossier geeft volgens de commissie duidelijk weer hoe er binnen het opleidingsonderdeel een duidelijke afstemming is tussen leerdoelen / competenties, werkvormen en assessment. De commissie constateert tevens dat er zowel formatief als summatief wordt getoetst. Via de opleidingsmatrix wordt bewaakt dat er een goed evenwicht is tussen formatieve en summatieve evaluatie, en dat er in de opbouw van evaluatievormen in de loop van de opleiding toenemende aandacht is voor het eigen ontwikkelwerk van de student en voor zelf- en peerevaluatie.

Uit het informatiedossier blijkt bovendien dat de opleiding verschillende en volgens de commissie passende maatregelen heeft genomen om de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de evaluatie te verzekeren. De opleiding wenst met name wat betreft transparantie een voorbeeld te zijn voor de onderwijspraktijk van de student. Uit het document met opleidingsspecifieke richtlijnen rond evaluatie onthoudt de commissie onder meer dat per opleidingsonderdeel een evaluatiewijzer met details over de evaluatievormen ter beschikking wordt gesteld aan de studenten op het leerplatform.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de educatieve masteropleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing om het te realiseren eindniveau vast te stellen. Die toetsing gebeurt op basis van facultaire principes die op hun beurt zijn afgeleid van instellingsbreed beleid. Volgens de commissie is de evaluatie valide, betrouwbaar en transparant. Ze vindt het een sterk punt dat de Educatieve master in de gedragswetenschappen over een eigen opleidingsspecifiek toetsbeleidsplan beschikt.

De commissie oordeelt bovendien positief over een aantal principes en vaststellingen in verband met de toetsing van de opleiding: zo is er een goede afstemming tussen de beoogde leerresultaten en de werk- en evaluatievormen en is er binnen de opleiding aandacht voor de specifieke evaluatie van zij-instromers. De toetsvormen zijn adequaat en de kwaliteit van individuele toetsen wordt geborgd door de toetsvaardigheden van het onderwijzend personeel en door de toepassing van het vier-ogen principe.

Ten slotte is de commissie van oordeel dat de opleiding al heel wat inspanningen heeft geleverd om externe stakeholders van buiten de universiteit op een actieve manier te betrekken bij de beoordeling van de stages. Volgens de commissie kan de opleiding haar goede contacten met het werkveld in de toekomst verder valoriseren door deze vertegenwoordigers te betrekken bij de beoordeling van andere opleidingsonderdelen zoals de masterproef.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding Educatieve Master in de Gedragwetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel voldoende.

De universiteit beschikt volgens de commissie over een eigen visie op de opleiding. Die visie is uitgewerkt in duidelijke opleidingsspecifieke leerresultaten die passend zijn voor een opleiding op niveau 7 en aansluiten bij de actuele eisen van het vakgebied en beroepenveld. Bij de formulering van de leerresultaten heeft de opleiding rekening gehouden met zowel recente ontwikkelingen als externe opinies, en heeft die doelstellingen ook afgetoetst bij verschillende buitenlandse collega's. De beoogde leerresultaten zijn volgens de commissie helder geformuleerd, goed onderbouwd en geven duidelijk weer waar de (lerarenopleiding bij de) VUB voor staat. De commissie vindt het een sterke keuze van de opleiding en de universiteit om bijzondere aandacht te besteden aan de grootstedelijke context, interculturele competenties en taal.

Het programma voldoet aan de decretale vereisten inzake studieomvang en praktijkcomponent. Volgens de commissie is er een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. Volgens de commissie onderscheidt deze educatieve masteropleiding zich door binnen het curriculum specifiek aandacht te besteden aan de onderzoekende houding van de leraar en aan de internationale dimensie: internationalisering gaat niet enkel over visie en doelstellingen maar wordt ook effectief gerealiseerd in het programma. De commissie vindt het tevens een sterk punt dat studenten binnen het curriculum kennis maken met de waaier aan carrièremogelijkheden na het afstuderen. De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving blijkt ook uit het voorziene personeel en de voorzieningen op het vlak van infrastructuur en studentenbegeleiding. De universiteit engageert zich om de nieuwe opleiding op te starten en te bestendigen.

Volgens de commissie is er een goede en systematische samenwerking tussen de universiteit enerzijds en het werkveld anderzijds. Het beroepenveld was actief betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe opleiding en zal ook in de toekomst structureel bevraagd worden over de kwaliteit en de mogelijke verbeteringen van het curriculum. De organisatie van de stage en de stagebegeleiding staat volgens de commissie op punt.

Voor de toetsing kan de opleiding gebruik maken van bestaand beleid en instrumenten op universitair en facultair niveau. Bovendien beschikt de opleiding over een eigen toetsbeleidsplan. Volgens de commissie zijn de toetsvormen adequaat en wordt de kwaliteit van individuele toetsen geborgd door de toetsvaardigheden van het onderwijzend personeel en door de toepassing van het vier-ogen principe.

Ten slotte houdt de commissie eraan om de gesprekspartners te complimenteren voor het enthousiasme waarmee ze hun opleiding voor het voetlicht brachten. Uit hun houding spreekt volgens de commissie een echte passie voor het leraarschap.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Alle commissieleden hebben het informatiedossier bestudeerd en hun eerste indrukken aan de procescoördinator en secretaris bezorgd. De secretaris heeft die indrukken verzameld in een compilatiedocument. Tijdens het vooroverleg op 16 november 2018 heeft de commissie die informatie besproken en de belangrijkste onderwerpen vastgesteld voor het toelichtend gesprek met de opleiding.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op vrijdag 16 november 2018 om 15 uur. Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- Nadine Engels
- Jo Tondeur
- Peter Theuns
- Iris Gysels
- Veerle Vandromme
- Ariadne Warmoes

Tijdens een besloten nabespreking op 16 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 3 december 2018.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Vrije Universiteit Brussel Pleinlaan 2 B-1050 ELSENE +32 2 629 20 10 info@vub.ac.be www.vub.ac.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	Jan Danckaert, Vicerector Onderwijs- en Studentenbeleid
Naam associatie	Universitaire Associatie Brussel
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatieve master in de gedragswetenschappen
Afstudeerrichtingen	• Agogische wetenschappen • Psychologie
Niveau en oriëntatie	Master
(Bijkomende) titel	Master of Science
(Delen van) studiegebied(en)	• Psychologie • Pedagogische wetenschappen
ISCED benaming van het studiegebied	• 0111 (education science) • 0313 (psychology) • 092 (welfare)
Opleidingsvarianten	• Regulier traject • Verkort traject
Onderwijstaal	Nederlands
De vestigingen waar de opleiding wordt aangeboden	Regulier traject: • Brussel-Hoofdstad Verkort traject: • Anderlecht • Diest • Leuven
Studieomvang (in studiepunten)	• Regulier traject: 120 • Verkort traject: 60
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

Deze domeinspecifieke leerresultaten kunnen niet autonoom gehanteerd worden, maar dienen samen gelezen te worden met de desbetreffende domeinspecifieke leerresultaten van de gerelateerde vakmaster(s). Samen vormen zij de domeinspecifieke leerresultaten voor de educatieve masteropleiding.

1. De educatieve master beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren zoals geformuleerd in het 'Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de basiscompetenties van de leraren' ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen. Hij/zij kan die kennis inzetten om voor lerenden uitdagende leeromgevingen te creëren en kan op basis van die kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor de onderwijspraktijk ontwikkelen en aan de realiteit toetsen.
2. De educatieve master kan de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden in kaart brengen en een leeromgeving creëren die in al haar didactische componenten (leerdoelen, leerinhouden, leermaterialen, werk- en groeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij die beginsituatie en responsief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
3. De educatieve master kan een positief leer- en leefklimaat creëren, en door doelgerichte activiteiten en formele en informele interacties de brede persoonlijke, intellectuele en maatschappelijke ontplooiing van leerlingen ondersteunen.
4. De educatieve master kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten op korte en lange termijn plannen, met het oog op het evidence informed creëren van een gestructureerde, efficiënte, veilige en stimulerende leeromgeving.
5. De educatieve master kan communiceren met ouders of verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties met het oog op informatie-uitwisseling, het stimuleren van de betrokkenheid en participatie en het samen ontwikkelen van constructieve oplossingen om het leren van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
6. De educatieve master kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de doorstroming tussen onderwijsniveaus en naar de arbeidsmarkt.
7. De educatieve master is in staat om zelfstandig het beschikbare (inter)nationale wetenschappelijk onderzoek in het domein van het leraarschap in het algemeen en zijn discipline in het bijzonder te ontsluiten en de inzichten toe te passen in de eigen klas- en schoolcontext.
8. De educatieve master kent de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig en (vak)didactisch onderzoek.
9. De educatieve master gaat, gesteund op wetenschappelijk evidentie, kritisch-reflectief om met informatie, onderwijspraktijken, methodieken en leermiddelen. Hij/zij is zich bewust van lacunes in de empirische evidentie voor het gepast invullen van het leraarschap.
10. De educatieve master is in staat om een volledige onderzoekszyclus te doorlopen over een onderwijsrelevant onderwerp.
11. De educatieve master kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing bijdragen aan schoolbeleid en schoolontwikkeling.
12. De educatieve master kan door onderzoekend leren en kritische zelfevaluatie zijn functioneren als leraar bijsturen en op deze manier richting en innovatie geven aan zijn professionele praktijk en ontwikkeling.

13. De educatieve master is in staat om in een schoolteam constructief samen te werken met collega's en initiatief te nemen tot, deel te nemen aan en leiding te geven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg tussen leraren.
14. De educatieve master is in staat om over onderwijskundige thema's, het lerarenberoep, en zelf ontwikkelde oplossingen voor de onderwijspraktijk te communiceren met collega's en andere stakeholders in het onderwijs en als professional deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. De commissie is als volgt samengesteld:

Johan Veeckman (*voorzitter*)

Johan Veeckman, doctor in de wetenschappen, was tot 2017 actief als algemeen directeur van de Arteveldehogeschool. Voor zijn aantreden was hij achtereenvolgens docent en directeur van het Hoger Technisch Instituut Sint-Lieven in Gent, en departementshoofd en regiodirecteur bij KaHo Sint-Lieven. De voorbije twee jaar was Johan Veeckman voorzitter van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Hij was tevens zes jaar voorzitter van de raad hoger onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR).

Lex Stomp (*commissielid*)

Lex Stomp is senior projectleider Internationalisering en teamleider Onderwijsconsultants bij de lerarenopleidingen van Hogeschool Windesheim in Zwolle, Nederland. Hij heeft twee masters onderwijs (MEd) geografie en sociale wetenschappen. Na een carrière als leraar aardrijkskunde in het voortgezet onderwijs werd hij lerarenopleider bij de lerarenopleidingen basis- en voortgezet onderwijs van Windesheim. Vervolgens was hij daar vijf jaar directeur van de Pabo en negen jaar directeur van de lerarenopleiding voortgezet onderwijs. Als consultant voert hij regelmatig visitaties en peer-reviews uit in binnen- en buitenland.

Willy Brion (*commissielid*)

Willy Brion studeerde pedagogische wetenschappen aan de KU Leuven. Hij was jarenlang directeur van een middelbare school en is momenteel Afgevaardigd Beheerder bij het schoolbestuur KOBArt (Katholiek Onderwijs regio Turnhout) en coördinerend directeur van de scholengemeenschap Arendonk-Beerse-Turnhout.

Jarno Willems (*student-commissielid*)

Jarno Willems is student aan de masteropleiding Taal- en Letterkunde Duits aan de Universiteit Antwerpen.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Roxanne Figueroa Arriagada**, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator;
- **Mark Delmartino**, MDM Consultancy bvba, secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode en privacyverklaring.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Vrije Universiteit Brussel, Educatieve master in gedragswetenschappen, Toets Nieuwe Opleiding, 2018.

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Overzicht van overleg m.i.v. agendabepaling
- Schema van bestuurlijke context
- Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)
- Beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)
- Matrix OLR – DLR – niveaudecriptoren VKS – basiscompetenties
- Schematisch programmaoverzicht
- Matrix opleidingsonderdelen – opleidingsspecifieke leerresultaten – werkvormen – evaluatievormen
- Inhoudsbeschrijving van programmaonderdelen van de eerste 60 studiepunten
- Onderwijs- en examenregeling
- Overzicht van de contacten met het werkveld
- Beschrijving van het personeel
- Investeringsplan
- Opleidingsspecifieke richtlijnen evaluatie
- Afsprakenkader VLIR
- Voorbeelden beoordelingsinstrumenten
- Instroomgegevens

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatieve master in de gedragswetenschappen.

